

фундаментальних дисциплін, підвищують інтерес до обраної професії вже з першого курсу навчання.

Таким чином у студентів в процесі проектної діяльності продовжують формуватися вміння та навички передбачені освітньо-кваліфікаційною характеристикою молодшого спеціаліста технічного профілю: він має бути підготовлений до активної творчої професійної та суспільної діяльності, вміти самостійно набувати нових знань, самостійно контролювати свої результати, вміти приймати професійні рішення, володіти різноманітними видами професійної діяльності, компетентно і відповідально вирішувати професійні завдання [9].

Література:

1. Берулава М.Н. Тория и методика интеграции естественно-научных и профессионально-технических дисциплин в профтехучилищах. - Челябинск: 1986. - 4 с.
2. Буринська Н. М. Формування в учнів системи політехнічних понять при вивченні хімії: Посібник для вчителів. - К.: Рад. Школа, 1982. - 192 с.
3. Гуревич Р.С. Теоретичні та методичні основи організації навчання у професійно-технічних закладах: Монографія / За ред. СУ. Гончаренко. - К.: Вища школа, 1998. - 229 с.
4. Домінський О.С. Практико-орієнтована освіта // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук, праць /. - Вінниця: ДОВ Вінниця, 2000. - С. 197.
5. Дунець Л., Дунець О., Формування професійних інтересів у майбутніх фахівців // Рідна школа. - 2001.- №1.
6. Зимняя И.А. Компетентностный подход в образовании (методолого-теоретический аспект) // Проблемы качества образования: Материалы XIV Всероссийского совещания. Кн. 2. М., 2004.
7. Зязюн І.А. Інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи. - К., 2000. - С. 41.
8. Кремень В.Г. Особливості функціонування професійної освіти України // Освіта. Технікуми, коледжі.- 2002. -№3(4).
9. Ничкало Н.Г. Професійно-технічній освіті - державну підтримку та науково-педагогічне забезпечення // Нові технології навчання: Наук.-метод. зо. - Вип.. 15. - К.: ІСДО, 1995. - С. 1.1.
10. Новые педагогические технологии / Под ред. Проф. Е.С. Полат. М., 1997.
11. Пахомова Н.Ю. Метод проекта в образовательном учреждении: Пособие для учителей и студентов пед. Вузов. М., 2003.
12. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: Монографія / За ред. СО. Сисоєвої. - К.:ВШОЛ, 2001.-502 с.

© Марина ПАЛЬЧУК

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ

Стратегія розвитку освіти в Україні на 2006-2010 роки визначає, що одним із визначальних чинників багатовекторного нарощування інноваційного потенціалу освіти є вдосконалення системи підготовки висококваліфікованих педагогічних працівників, врахування апробованої вітчизняного й світового педагогічного досвіду.

Кадрове забезпечення функціонування й подальшого розвитку професійно-технічної освіти в нашій державі — це справді грандіозний комплекс проблем, для вирішення яких необхідна трансформація систем підготовки виробничого персоналу з урахуванням світових тенденцій [7]. До цього комплексу входить і проблема відставання рівня професійної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ від вирішених вимог до якості підготовки робітничих кадрів, що на думку вітчизняних експертів, відноситься до найголовніших проблем ПТО України на сучасному етапі. Розв'язання всіх цих проблем об'єктивно зумовлює необхідність глибокого осмислення й впровадження на науково обґрунтованих засадах професійно орієнтованої освіти.

Згідно «Концепції розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні», соціально-економічний, інформаційно-технологічний розвиток суспільства, більші вимоги до підготовки кваліфікованих робітників зумовлюють необхідність формування педагога професійної школи нового типу - компетентного педагога професійного навчання, який органічно поєднує функції викладача та майстра виробничого навчання [5].

XXI століття вимагає, щоб Україна, як і кожна держава окремо, а також і всі суспільства разом, створювала необхідні умови - інтелектуальні, економічні, соціальні, політичні, моральні які б підвищували педагогічну мотивацію і сприяли більш високій оцінці гідності педагога. науковця, інтелектуала [2, с. 168].

Професіоналізм сучасного педагога визначається, перш за все, рівнем його професійної культури та самореалізації, індивідуальним педагогічним стилем, який виробляється в процесі становлення педагога як професіонала.

Формування у педагогів професійної культури як основної умови успішності педагогічної діяльності являє собою процес творчої самореалізації ними своїх внутрішніх сил, можливостей, потенціалу, оволодіння особливим складом мислення.

XXI століття висуває нові вимоги до економіки, політики, особистості. Освіта і вирішальним чинником у подальшому розвитку країни. Важливість освіти зумовлює потребу її модернізації в напрямі професійного навчання. Як ефективний інструмент протистояння викликам сучасності розглядається якісна освіта у вимірі продукування висококваліфікованої робочої сили, озброєної необхідними *компетентностями та кваліфікаціями*.

Поняття „компетентність” - досить містке, оскільки не визначає точної ступені професійної майстерності і може використовуватися для визначення мінімального, припустимого, оптимального або вищого рівня кваліфікації.

В науковому розумінні й використанні термінів «компетентність» і «кваліфікація» існують декілька різних позицій. Можна відмітити ті трактування цих термінів, які полягають в контексті даної доповіді:

- кваліфікація - *«підтверджена в установленому порядку сукупність спеціальних і ключових компетенцій, необхідних для виконання професійних (посадових) обов'язків»* [10, с.4];

- кваліфікація це: по-перше - „*ступінь та рівень підготовленості до якого-небудь виду праці*”, по-друге - „*професія, спеціальність*”, по-третє - „*визначення, оцінка якості або ступені достойності будь-кого, будь-чого*” (за «Словником іншомовних слів»);

- компетенція - *«інтегрований результат навчання, який виражається в здатності суб'єкта ефективно використовувати внутрішні й зовнішні ресурси для виконання професійної діяльності у відповідності до встановлених вимог. Характеризується певним набором вмінь (організаційних, технологічних, інтелектуальних, комунікативних і т. інш.). В професійних компетенціях розрізняють спеціальні компетентності, які відносяться до конкретної сфери професійної діяльності, і ключові (надпрофесійні) за рішенням загальних для різних професійних галузей завдань»* [10, с. 4];

- компетенція це: по-перше - *«коло питань, в яких хто-небудь гарно інформований»* і по-друге - *«коло чийось повноважень, прав»* (за словником С. Ожегова).

Професійну компетенцію, за думкою В.Д. Шадрікова, визначає інтегральна характеристика професійних і особистісних якостей спеціаліста як суб'єкта певної діяльності. При цьому можна зробити висновок, що професійна готовність і професійна компетентність - близькі за своєю суттю поняття [11, с. 29].

Українські науковці *Н.Ничкало, В. Радкевич, Т. Десятов, О.Щербак, О. Локишина* та інші в своїх працях розглядають проблеми компетентностей в освіті з позицій їх практичної суті, подальшого розвитку компетентнісної ідеї в умовах європейської інтеграції.

Французькі вчені визначають поняття „компетентність” як:

- „*здатність, що базується на знаннях, діяти ефективно в конкретних ситуаціях*” (Р. Perrenoud)

- „*загальну здатність, що ґрунтується на знаннях та досвіді, яких набув індивідуум через освітню практику*” (J. Coolahan);

- „*спеціальну систему здатностей, умінь і навичок, що є необхідними або достатніми для досягнення певної мети*” (F. Weinert) [6, с. 18].

Слід зазначити, що сучасна освітня реформа поряд з вимогами підвищення компетентності і викладачів, і студентів ставить завдання демократизації та гуманізації освіти на всіх рівнях. І, за визначенням російських науковців *Г. Романцева, О. Новикова, Є. Ткаченко, І. Смирнова*, термін „компетентність” органічно входить до контексту гуманістичної моделі професійної освіти. Органічне поєднання понять «компетентність» і «освіченість» сьогодні все частіше заміняє поняття «професіоналізм», оскільки високоосвічена людина - це не лише професіонал-спеціаліст в своїй галузі, а й особистість, яка впевнено орієнтується в інших сферах, володіє

інформаційними технологіями, іноземними мовами, має потребу в постійному навчанні та оновленні своїх знань.

Компетентність педагогічних кадрів професійної школи є однією з організаційно-педагогічних умов ефективної підготовки конкурентоспроможного на ринку праці спеціаліста, досконало володіючого професійною майстерністю, загальною й професійною культурою, наділеного комунікативними якостями. Підвищення цієї компетентності неможливе без постійно поновлюваної й ефективно функціонуючої педагогічної системи професійної освіти.

Можна окреслити своєрідну ланцюгову реакцію, яка виникла в Україні на сьогодні: *економіка* вимагає від *ринку праці кваліфікованих робітників*; *ринок*, в свою чергу, від *системи професійно-технічної освіти — їх підготовки*; остання ж від *закладів вищої школи - підготовки конкурентоспроможних на внутрішньому та світовому ринках праці інженерно-педагогічних кадрів* для тієї ж системи ПТО [4, с. 16].

Систему компетентностей педагога професійної школи можна представити як структуру, що включає:

1. *нормативно-правову компетенцію*, яка передбачає володіння основами державної нормативно-законодавчої бази;
2. *соціально-психологічну компетенцію*, що розглядається як володіння спільною (корпоративною) професійною діяльністю, прийомами професійного (ділового) спілкування;
3. *інформаційно-технологічну компетентність*, обов'язковими показниками якої є вміння користуватися комп'ютерною технікою, засобами мультимедіа, інформаційно-пошуковими програмами;
4. *комунікативну компетентність*, яка означає вміння встановлювати контакти й підтримувати змістовний діалог, вибирати оптимальний стиль спілкування в різних ділових ситуаціях.

Європейська довідкова система новітніх базових навичок визначає вісім ключових компетентностей:

1. *спілкування рідною мовою*;
2. *спілкування іноземною мовою*;
3. *математична компетентність і базові компетентності в галузі науки та техніки*;
4. *цифрова компетентність*;
5. *навчання вчитись*;
6. *міжособистісна, міжкультурна й соціальна компетентності, громадянська компетентність*;
7. *підприємливість*;
8. *культурна виразність*.

Всі перетворення, які відбуваються в суспільстві загалом і в сфері освіти зокрема, зосереджуються на особистості — головній діючій особі і суб'єкті суспільно-історичного розвитку, його головній цілі й напрямку.

Одним з пріоритетних напрямів діяльності *Сімферопольського вищого професійного училища ресторанного сервісу та туризму (СВПУРСіТ)* є підвищення результативності роботи педагогічних кадрів на основі вдосконалення їх професійної компетентності та творчої майстерності.

Пріоритетним завданням системи професійної освіти педагогічного персоналу є забезпечення ефективного використання внутрішнього потенціалу навчального закладу, для чого створюються й використовуються необхідні педагогічні та інноваційні технології. Світовим педагогічним товариством вже визнано, що потужні ресурси Інтернет суттєво підвищують ефективність освітнього процесу, що в свою чергу диктує необхідність залучення викладачів до інформаційних технологій як одному з важливих елементів професійної культури. Проявляється це, перш за все, в здатності використовувати їх у своїй діяльності, донести до студентів задуманий контент засобами мультимедіа [3, с. 14].

Підвищення кваліфікації та професійної компетентності педагогічних працівників СВПУРСіТ здійснюється в докторантурі, аспірантурі, у закладах післядипломної освіти, у вищих навчальних закладах відповідного профілю, а також шляхом самоосвіти, дистанційного навчання, стажування, що значно полегшує становлення креативної індивідуальності і мотивації професійної творчості педагогів [9].

Зважаючи, що професійний розвиток є невід'ємним від особистісного, зростанню *рівня педагогічної компетентності й методичної майстерності викладачів* сприяє *самостійна*

наукова робота, результатом якої стають методичні рекомендації та нароби щодо впровадження у практику роботи інноваційних педагогічних технологій.

В училищі розроблена навчальна програма підвищення кваліфікації та стажування майстрів виробничого навчання, яка враховує основні напрями діяльності цієї найбільш численної категорії робітників професійної школи.

Щоб займати гідне місце в загальній системі освіти, професійній школі слід акцентувати увагу на розвиток ефективної системи неперервної освіти для педагогів своєї сфери, їх навчання протягом усієї трудової діяльності.

Система підготовки, підвищення кваліфікації та розвиток компетентності педагогів професійної школи, вдосконалення роботи з педагогічними кадрами вимагає сьогодні належного нормативно-правового, організаційного, науково-методичного, кадрового інформаційного, матеріально-технічного, соціального та фінансового забезпечення, об'єднання зусиль науковців та спеціалістів-практиків.

Література:

1. Андрущенко В. Стратегія для освіти (за матеріалами звіту відділу філософії та прогнозував розвитку освіти Інституту вищої освіти АГШ України, червень, 2006) // Вища освіта України.- 2006.- №3,-С.5-9
2. Бідюк Н.М. Підготовка майбутніх інженерів в університетах Великої Британії: Монографія/ За ред. Н.Г.Ничкало .- Хмельницький: ХДУ, 2004.-306с,
3. Жилкин В.В. Образовательный сайт для учителей // Профессиональное образование .- 2005 .- № 6.-С.14.
4. Коваленко О. Інженерно-педагогічні кадри вирішують усе, або майже все... // Вища школа . - 2004.-№ 3.-С15-25.
5. Концепція розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні // Освіта України. - 2004. - № 56-57 (20 лип.). - С.3-5.6. Локшина О.Розвиток компетентнісного підходу в освіті Європейське: Союзу // Шлях освіти .- 2007 .- № 1.- С. 16-21.
7. Ніколаєнко С.М. Інноваційний розвиток професійно-технічної освіти в Україні.- К.: Книга, 2007.- 232 с.
8. Ничкало Н. Підносити науковий потенціал педагогів професійної школи // Професійно-технічні освіта.-2006.-№1.- С11-12.
9. Пальчук М.І. Підготовка педагогічного персоналу в умовах європейської інтеграції// Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: педагогічна майстерність, творчість, технології: Збірник наукових праць / За заг. ред. Н.Г.Ничкало. - Харків: НТУ „ХПІ”, 2007.- С.275-279.
10. Словарь терминов // Профессиональное образование.- 2005.- № 7 .- С.4.
11. Ушлякова Н.Ю. Развитие профессиональных качеств специалиста// Профессиональное образование .- 2005 .- № 1 - С.29.

© Микола Свіржевський

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

Система сучасної освіти передбачає відмову від жорсткої орієнтації людини на обслуговування лише потреб держави і нині спрямована на формування творчих здібностей і духовно-розумового потенціалу особистості.

Вона передбачає відмову від жорстколінійної структури освіти та базується на переході навчальних закладів у більш відкрите освітнє середовище з концепцією самоорганізації світу.

За сучасних умов, коли соціально-економічні відносини в суспільстві постійно розвиваються, виникає потреба в освічених, мобільних фахівцях, готових до таких умов професійної діяльності. Професіонали - це не тільки ті, хто добре знає теорію, має значний багаж знань, а й уміє розв'язувати непередбачувані проблеми, породжувані практичною діяльністю.

Тому завдання сучасної освіти мають на меті дати не лише теоретичні знання, а й підготувати фахівців нової формації, наблизити навчання до конкретної людської діяльності. Вирішити ці завдання допомагає застосування ігрових методів навчання, проведення різноманітних навчальних ігор.